

ICES vzw

Toolkit racisme

Opgemaakt door het Internationaal Centrum voor Ethiek in de Sport - ICES vzw

Met steun van de
Vlaamse overheid

Inleiding

Racisme is jammer genoeg een veelvoorkomend probleem in verschillende aspecten van de samenleving, ook in de sport. Van Louis Hamilton tot Onyewu, vele anderskleurige (top)sporters krijgen te maken met racistische vooroordelen of verwijten. Het aanpakken van deze problemen moet op het niveau van de sportclub en (sport/-)federatie gebeuren. Enkel overheidsmaatregelen schieten tekort om dit maatschappelijk probleem op te lossen. Via deze toolkit proberen we u zowel theoretische kennis als praktische voorbeelden mee te geven die u kunnen helpen om het probleem vanuit de sport te bestrijden.

De toolkit kan opgesplitst worden in twee grote delen. In het eerste deel bekijken we hoe we racisme precies kunnen bestrijden. Het tweede deel gaat over integratie van allochtonen via de sport.

Elk deel bestaat uit een theoretisch en een praktisch luik. In het theoretisch luik wordt het probleem beschreven en geven we een overzicht van relevante (inter-) nationale organisaties die zich gespecialiseerd hebben in het thema.

In het praktische luik beschrijven we kort enkele good practices uit de sport. Deze voorbeelden uit zowel binnen- als buitenland kunnen u helpen om ideeën op te doen voor acties die u in uw eigen sportfederatie of sportclub wil uitwerken.

Het icoontje van een paperclip wil zeggen dat er verdere documentatie online beschikbaar is.

We hopen dat deze toolkit voor u een handig werkinstrument mag betekenen in het analyseren van het probleem en het uitwerken van projecten.

Deel 1:

**Racismebestrijding
in de sport**

Wat is racisme?

Racisme wordt volgens het **Van Dale Woordenboek** gedefinieerd als "het uiten van minachting, vijandigheid of haat van het ene ras jegens een ander, voortkomend uit een gevoel van meerwaarde.". De online encyclopedie **Wikipedia** stelt: "Racisme is de verzamelterm voor alle opvattingen die aan het begrip 'ras' een doorslaggevende betekenis toekennen bij het vaststellen of veronderstellen van karaktereigenschappen, fysieke capaciteiten en geestelijke vermogens."

Volgens de **conventies van de VN** is raciale discriminatie "elk onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur gebaseerd op ras, huidskleur, afstamming, of nationale of etnische oorsprong die het doel of effect heeft van opheffing of aantasting van erkenning, genieting of uitoefening, op basis van gelijkwaardigheid, van mensenrechten, en fundamentele vrijheden in het politieke, economische, sociale, culturele of enig ander veld van het openbare leven".

De **Belgische antiracismewet** geeft geen definitie van racisme zodat het in zijn gebruikelijke betekenis begrepen moet worden.

Gemeenschappelijke noemer bij alle definities is het benadrukken dat een verschil in ras altijd aan de basis ligt van de discriminatie. Racisme heeft betrekking op de houding van verschillende sociale groepen tegenover elkaar, waarbij mensen op basis van vermeende biologische, genetische,... kenmerken in 'rassen' ingedeeld worden. De term is verbonden aan de mythe van een superieur en zuiver ras, dat beschermd moet worden tegen invloeden van of vermenging met andere inferieure 'rassen'.

Vroeger trachtte men vooral om een verschil in behandeling en gedrag ten aanzien van een andere groep te rechtvaardigen op grond van biologische verschillen. Vanaf de jaren zeventig is men, aanvankelijk vanuit extreemrechtse hoek, de superioriteit van de 'eigen' cultuur gaan benadrukken. Culturen kunnen volgens deze opvatting best niet met elkaar worden gemengd en de eigen cultuur moet op absolute wijze worden beschermd of opgelegd aan iedereen die op het grondgebied verblijft. Een dergelijke assimilatiegedachte gaat een stuk verder dan de verplichting voor iedereen die in België verblijft om de hier geldende regels van openbare orde te respecteren. Het is ook meer uitgebreid dan de integratie- of inburgeringspolitiek die erop gericht is om nieuwkomers kennis te laten maken met de zeden, gewoonten en omgangsvormen in dit land.

Ondanks de toename van het zogenaamde 'culturele racisme' vanaf de jaren zeventig, stelt het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding de laatste jaren op het internet ook een terugkeer vast naar het vroegere 'biologisch racisme' ("blanke Europeaan", "ons bloed"). Dit duidt op de hardnekkigheid van uiterst primitieve reflexen ('wij-zij' denken). Radicale groeperingen maken gebruik van deze reflexen en de ontredde van het individu in een complexe samenleving om op basis van uiterlijke verschillen tussen bevolkingsgroepen een (groeps)identiteit te creëren.

Racisme kan bestaan op verschillende niveaus

- o een persoonlijk niveau: dit verwijst naar persoonlijke houdingen, waarden en overtuigingen ten opzichte van de superioriteit van iemands 'ras' en de inferioriteit van andere 'rassen'.
- o een interpersoonlijk niveau: dit verwijst naar het gedrag naar anderen toe dat het geloof in de superioriteit van iemands 'ras' weerspiegelt.
- o een institutioneel niveau: dit verwijst naar de gevestigde wetten, gewoonten, tradities en gebruiken die systematisch resulteren in raciale ongelijkheden en discriminatie in een maatschappij, organisaties of instituties.
- o een cultureel niveau: dit verwijst naar de waarden en normen van het sociale gedrag dat iemands autochtone culturele gebruiken als norm en standaard promoten en andere culturele praktijken als inferieur bestempelen.

De verschillende niveaus waarop racisme zich manifesteert zijn onderling verbonden en voeden elkaar actief. Racisme manifesteert zich zowel op openlijke als op verscholen manieren. In zijn meest subtiele en verscholen vorm is racisme even schadelijk als in zijn openlijke vormen.

Antisemitisme, islamofobie en romafoobie zijn drie vormen van racisme die gericht zijn op een specifieke bevolkingsgroep, respectievelijk de Joodse, de moslim en de Roma gemeenschap (verkeerdelijk zigeuners genoemd). Xenofobie is een irrationele en/of obsessieve angst voor vreemdelingen en/of buitenlanders en kan ontstaan uit racisme.

Sport is volgens ICES vzw het ideale middel om diversiteit te promoten en racisme te bestrijden.

Bronnen: - Website Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding
- "Kompas – Een handleiding voor mensenrechteneducatie met jongeren" vertaling door VORMEN vzw van "COMPASS, A Manual on Human Rights Education with Young People" uitgegeven door de Raad van Europa

Hoe is de situatie op dit moment?

Het hoeft niet gezegd dat racisme nog lang niet uit de maatschappij verdreven is. Vaak komen er in de media incidenten ter sprake die een racistische ondertoon hebben. Er is veel kans dat ook u iemand kent uit uw omgeving die niet verlegen is voor een racistische uitspraak meer of minder. Het lijkt trouwens alsof racisme steeds meer sociaal aanvaard wordt, wat uiteraard een slechte evolutie is.

Vierde ECRI-rapport over België (26 mei 2009)

De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) werd door de Raad van Europa opgericht en is een onafhankelijk orgaan voor mensenrechtenmonitoring dat zich toelegt op kwesties die verband houden met racisme en intolerantie. De ECRI voert landenmonitoring uit in alle lidstaten van de Raad van Europa en probeert op die manier de situatie op het gebied van racisme en intolerantie te analyseren. Aan de hand van deze analyse formuleert de ECRI dan suggesties en voorstellen om de vastgestelde problemen aan te pakken.

Het meest recente ECRI-rapport over België, gepubliceerd op 26 mei 2009, juicht de positieve ontwikkelingen in België toe op het vlak van wetgeving alsmede de vele reeds bestaande initiatieven zoals het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding.

Toch blijven er nog een aantal knelpunten bestaan. Zo blijven veel extreem rechtse partijen hun racistische propaganda verspreiden ondanks de overheidsmaatregelen. Ook het feit dat vele niet-burgers en migranten nog steeds met rassendiscriminatie geconfronteerd worden op de arbeidsmarkt baart de commissie zorgen. Daarnaast wijst de commissie ook op de spanningen tussen de taalgemeenschappen en de aantijgingen van discriminatie op basis van taal.

Specifiek naar sport toe spoort de ECRI de Belgische overheden aan om de inspanningen tegen racisme in de sport voort te zetten en te intensiveren. Vooral de verschillende incidenten van verbaal racistisch en antisemitisch geweld in de voetbalstadia worden als bedreigend beschouwd. Verder kan sport ook perfect gebruikt worden om de integratie van migranten te bevorderen. Hierin kan België volgens de commissie nog veel meer investeren.

Bron: ECRI-Rapport over België (vierde monitoringcyclus)

Organisaties

Nationaal en internationaal zijn een heleboel organisaties reeds actief in het bestrijden van racisme en het promoten van diversiteit. Hieronder worden enkele van de meest belangrijke organisaties opgelijst.

Algemeen

Internationaal:

LICRA: Ligue Internationale Contre le Racisme et l'Antisémitisme:
www.licra.org

European Network Against Racism: <http://www.enar-eu.org/>

European commission against racism and intolerance (ECRI):
<http://www.coe.int/ecri>

Het Internet Anti-Racisme centrum van Europa : <http://www.icare.to/>

The European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), opvolger van The European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC):
<http://fra.europa.eu>

België:

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding:
<http://www.diversiteit.be>

Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie:
<http://www.mrax.be/>

Koning Boudewijn stichting: <http://www.kbs-frb.be>

Racisme in de sport

Enlarged Partial Agreement on Sport (EPAS): <http://www.coe.int/t/dg4/epas>

Sport against racism Ireland: <http://www.sari.ie/>

National coalition on racism in sport and media:
<http://www.aimovement.org/ncrsm/>

Wetteksten rond racisme

Wetteksten rond racisme in België

België heeft sinds 1981 een antiracismewet die discriminatie op basis van het zogenaamd ras, de huidskleur, de afstamming of de nationale of etnische afkomst verbiedt. De volledige naam van deze wet is “de wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden”. Verder zullen we spreken over de antiracismewet. De antiracismewet straft het aanzetten tot haat en verbiedt discriminatie bij dienstverlening, op de arbeidsmarkt en bij openbare diensten. Ze richt zich eveneens tegen groepen die raciale haat bedrijven of verkondigen.

Meerdere malen werden er in het verleden al aanpassingen aan deze wet gedaan. Zo werd er in 1994 een definitie van discriminatie toegevoegd én een specifiek artikel dat racisme op het vlak van arbeid moest aanpakken. Door de wetwijziging van 20 januari 2003 werd onder meer het woord ‘ras’ vervangen door het woord ‘zogenaamd ras’.

Deze wetwijziging ging ook gepaard met de stemming van de algemene antidiscriminatiewet in het parlement. Deze wet was eveneens ingrijpend voor de strijd tegen het racisme. Naast de invoering van de verzwarende omstandigheden bij sommige misdrijven – indien het motief van slagen en verwondingen bijvoorbeeld van racistische aard is, worden de straffen verzwaaard – is er ook een burgerlijk luik dat voor wat België betreft, vernieuwend is.

In de burgerlijke procedure kan de discriminatie onmiddellijk worden stopgezet, kunnen bijkomende bewijzen worden aangedragen via de situatietests of praktijktests én via statistische bewijzen.

Deze wetgeving is er ondermeer ook gekomen onder druk van de Europese Richtlijnen 2000/43 en 2000/78. De Richtlijn 2000/43 wordt ook wel eens de ‘rasrichtlijn’ genoemd. Ze gaat over de gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming.

De laatste wijziging ten slotte dateert van 10 mei 2007. De wet van 1981 en de wet van 2003 werden voor grote delen samengevoegd, en tegelijkertijd werd er een gelijkaardige wetgeving ingevoerd voor alle andere vormen van discriminatie, zoals leeftijd, handicap, seksuele geaardheid, ... en voor gender. De discriminatiegronden van de antiracismewet zijn nationaliteit, een zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming.

Een ander belangrijk document is de omzendbrief die door de federale minister van Binnenlandse Zaken op 14 december 2006 werd goedgekeurd waarin "richtlijnen aangaande kwetsende, racistische en discriminerende uitlatingen en spreekkoren naar aanleiding van voetbalwedstrijden" zijn vastgelegd. De omzendbrief bevat een groot aantal responsabiliserende maatregelen en biedt scheidsrechters ook de mogelijkheid om een wedstrijd tijdelijk of definitief stil te leggen, bij racistische spreekkoren door supporters.

Bronnen: - Website Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding
- Folder "Reageren op Racisme" van ENAR
- ECRI-Rapport over België (vierde monitoringcyclus)

Chronologie relevante wetgeving in België:

30 JULI 1981. - Wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

12 APRIL 1994. - Wet tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

20 JANUARI 2003. - Wet tot versterking van de wetgeving tegen het racisme.

10 MEI 2007. - Wet tot aanpassing van het Gerechtelijk Wetboek aan de wetgeving ter bestrijding van discriminatie en tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

Omzendbrief OOP 40 houdende richtlijnen aangaande kwetsende, racistische en discriminerende uitlatingen en spreekkoren naar aanleiding van voetbalwedstrijden.

Wetteksten rond racisme in Europa

Specifieke Europese wetten rond racisme bestaan nog niet. Wel zijn er al verscheidene zogenaamde Richtlijnen uitgeschreven die de lidstaten een Europese houvast geven om het probleem aan te pakken.

In 1997 vond de Europese Unie een wettelijke grondslag in artikel 13 van het Verdrag van Amsterdam om "passende maatregelen om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te bestrijden" te ontwikkelen. De Europese Unie heeft dankzij deze bevoegdheden in juni 2000 de 'Richtlijn voor gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming'

(Richtlijn inzake rassengelijkheid) aangenomen (en later dat jaar de 'Richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep').

De Richtlijn inzake rassengelijkheid beschermt tegen discriminatie op de arbeidsmarkt en in de toegang tot goederen en diensten, zoals sociale bescherming, gezondheidszorg, sociale voorzieningen en onderwijs. De richtlijn bevat een aantal belangrijke definities, zoals van directe en indirecte discriminatie, intimidatie en represailles. Andere belangrijke aspecten van de richtlijn zijn de mogelijkheid om maatregelen te nemen voor positieve acties, de bewijslastverdeling en de oprichting van bureaus voor gelijke behandeling.

De principes die ten grondslag liggen aan de Richtlijn inzake rassengelijkheid moeten de hoofdelementen worden van een wetgeving inzake discriminatiebestrijding en de uitvoering daarvan in alle landen van de Europese Unie.

Strategisch procederen is één van de middelen om dit te garanderen. Hierdoor krijgen NGO's expliciet de kans om rechtszaken te starten namens of ter ondersteuning van de slachtoffers.

Terwijl artikel 13 van het Verdrag van Amsterdam het kader aangaf voor ontwikkelingen op het vlak van discriminatiebestrijding, bevatte artikel 29 van het Verdrag betreffende de Europese Unie aanbevelingen voor het voorkomen en bestrijden van racisme. De Europese Commissie heeft in 2001 een voorstel gedaan voor een Kaderbesluit tegen racisme en vreemdelingenhaat (racisme als misdaad). De ontwikkelingen op dit beleidsterrein zijn echter teleurstellend geweest, want de raad heeft het Kaderbesluit niet aangenomen. De Europese Unie heeft ook bevoegdheden op andere beleidsterreinen die direct of indirect invloed hebben op de strijd tegen racisme, zoals sociale integratie, migratie en asiel, en onderwijs.

De Europese Unie is eveneens betrokken bij een reeks andere activiteiten, waaronder het vergroten van de bewustwording (door de campagne 'Verschil moet er zijn. Discriminatie niet') en de financiering van projecten om racisme te bestrijden. In 1997 werd het Europees Waarnemingscentrum voor Racisme en Vreemdelingenhaat (EUMC) opgericht (nu FRA).

Extra materiaal ECRI: "Recommendation N°12: Combating racism and racial discrimination in the field of sport"

Bron: Folder "Reageren op Racisme" van ENAR

Good practices

Na het meer theoretische luik geven we u in dit hoofdstuk enkele good practices vanuit de sportsector mee. Projecten die opvallen wegens hun sociale waarde, effect, originaliteit of schaal waarop ze toegepast worden. Vaak gaat het over sensibilisatiecampagne die gebruik maken van posters of flyers.

Deze voorbeelden kunnen motiverend en inspirerend werken om ook in uw sportclub of federatie te werken rond het bestrijden van racisme. Het valt op dat vele voorbeelden uit het voetbalmilieu komen. Omdat deze sport zo mondiaal is, komt racisme in verhouding meer voor dan bij andere sporten. De voetbalcontext belet echter niet om de essentie en de uitwerking van het idee ook te gaan vertalen naar andere sporten.

FARE: Footbal Against Racisme in Europe

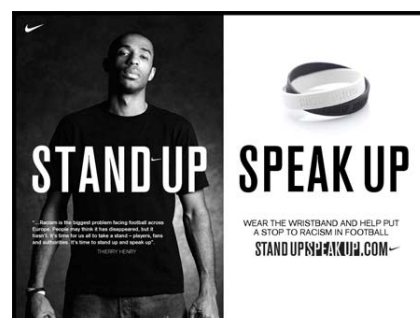

FARE is een organisatie ontstaan uit verschillende Europese supportersgroepen die racisme en xenofobie in het voetbal wil bestrijden via verschillende doelgerichte acties. In bijlage zitten enkele projecten die ondersteund werden door de organisatie FARE.

<http://www.farenet.org/>

Stand up Speak up

Stand Up Speak Up is een Europees initiatief dat ontstaan is als reactie op de verschillende racistische incidenten in het voetbal in Europa. De Koning Boudewijnstichting coördineerde de actie in België en verleende geld aan allerhande projecten. In totaal werden meer dan 200 projecten overheen Europa ondersteund. In bijlage zit een opsomming en korte beschrijving van de verschillende projecten.

<http://www.standupspeakup.info>

Gezocht: sportief talent

Dit project van de Koning Boudewijnstichting reikte trainersbeurzen uit voor sporters van andersetnische afkomst. Te weinig van de vele getalenteerde allochtone sporters groeien namelijk door naar een trainersfunctie of een plaats van sportief begeleider. De allochtone coach kan ook een sterk rolmodel zijn naar andere allochtone jongeren toe. De vaak nog zoekende en gevoelige allochtone jongeren herkennen, zeker niet alleen in het uiterlijke, begeleiders met een vergelijkbaar maatschappelijk traject.

Campagne "Hang de aap niet uit"

Deze sensibilisatiecampagne werd uitgewerkt door het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding en was gericht tot de voetbalsupporters, -spelers en -clubs, om discriminatie in voetbalstadions een halt toe te roepen. Vooral het uitroeien van racistische spreekwoorden was het doel van de campagne.

Promotiefilmpje: <http://www.youtube.com/watch?v=29X5WOduGYE>

Interview met coördinator campagne: http://www.garagetv.be/video-galerij/actuatv/Actua Sport_Hang_de_aap_niet_uit_in_het_stadion_CGKR_.aspx

Pedagogische toolkit voor stewards

In een samenwerking van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racisme bestrijding en voetbalclubs werd een pedagogische toolkit voor stewards ontworpen. Via de toolkit leerden stewards hoe te reageren op racistische uitspraken en daden van supporters.

Racisme: se tair c'est accepter

Campagne van de organisatie LICRA die mensen aanspoort om racisme in een sportieve context te rapporteren.

In bijlage de flyer die werd verspreid bij verschillende sportclubs.

Videocampagne van LICRA over racisme in het stadion

Enkele video's ontworpen door de organisatie LICRA die, op een humoristische manier, het racisme in de stadions proberen aan te klagen.

Voor de video's kan je terecht op de website:

<http://www.licra.org/sport/nos-campagnes/307-campagne-contre-le-racisme-dans-le-stades>

Kick it out

De organisatie Kick it out bestrijdt racisme in het voetbal op zowel professioneel als amateurniveau en spitst zich vooral toe op de integratie van Aziatische spelers in het voetbal.

<http://www.kickitout.org/>

Show racism the red card

Organisatie die zich inzet voor het bestrijden van racisme op het voetbalveld in de Engelse competitie. Met de ondersteuning van vele professionele voetballers probeert de organisatie zijn boodschap naar buiten te brengen.

<http://www.srtrc.org/>

The stadium - Scene of the crime : racism and discrimination in football

Deze tentoonstelling werd gezamenlijk uitgewerkt door verschillende supportergroepen van Duitsland en gaf een overzicht van de verschillende incidenten omtrent racisme en discriminatie in en rond de voetbalwereld.

De tentoonstelling kan bekeken worden op de website:

<http://www.tatort-stadion.de/>

Anti-Racisme Wereldbeker

Tijdens de jaarlijkse anti-racisme wereldbeker voetbal nemen amateuroploegen van overheen de hele wereld het tegen elkaar op in een sfeer van respect voor de andere nationaliteiten.

<http://www.mondialiantirazzisti.org/>

Project Sterk Divers (deSom vzw)

In samenwerking met de provincie West-Vlaanderen lanceerde deSOM vzw de projectoproep voor de editie van Sterk Divers 2010. De vzw is op zoek naar West-Vlaamse sportclubs die al duidelijke inspanningen leverden om de meerwaarde van "samen sporten" in diversiteit in de praktijk te brengen. Alle niet-professionele West-Vlaamse sportorganisaties die een gerealiseerd diversiteitsproject kunnen voorleggen, mogen deelnemen.

Met steun van de provincie West-Vlaanderen worden de drie beste diversiteitsprojecten bekroond met een geldprijs. Voor de 1ste, 2de en de 3de winnaar wordt respectievelijk een prijs van 1500 €, 1000 € en 500 € weggegeven. Bovendien krijgen alle deelnemers de kans tot een begeleiding op maat van hun club over diversiteit door deSOM vzw. Inschrijvingen worden aanvaard tot uiterlijk 30 juni 2010.

www.sterkdivers.be

Everyrace – FIA

Nadat de eerste zwarte Formule 1 piloot Louis Hamilton slachtoffer werd van racistische beledigingen van supporters, besloot de FIA hierop te reageren. Onder de naam "everyrace" werd een campagne gestart die toeschouwers tijdens wedstrijden benadrukte dat racisme niet thuishoorde op het F1 circuit. Verschillende personen uit de F1 wereld werkten mee aan het project.

www.everyrace.net

ARCTOS (Anti-Racism-Tools) – ENGSO

ARCTOS is een multimedia trainingsprogramma ontworpen door de ENGSO (European Non-Governmental Sports Organisation) wat gebruikt kan worden in de training en verdere educatie van coaches en sport instructoren. Het doel van het project is om ondersteunend materiaal aan te bieden om racisme te bestrijden in de jeugdsport. In totaal werden 10 video clips gemaakt die enkele veelvoorkomende situaties van racisme in de sportclub aankaarten.

De video clips kunnen gevonden worden op de website:

<http://www.youth-sport.net/>

Het handboek dat bij de videoclips hoort, vindt u op de website van ICES vzw.

Website van ENGSO: <http://www.engso.com>

Deel 2:

**Integratie
via de sport**

Sport als integratiemiddel

Integratie werd door het voormalig Belgisch Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid (nu het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding) gedefinieerd als "het in de publieke sfeer tot wederzijdse aanvaarding komen tussen een voldoende grote meerderheid van mensen uit de autochtone meerderheidsgroep en een voldoende grote meerderheid van mensen uit elke minderheidsgroep afzonderlijk en in de onderlinge verhouding tussen de minderheidsgroepen". In gewone mensentaal betekent integratie dus het samensmelten van verschillende culturen, waarbij de verschillende culturen elkaar aanvaarden.

Integratie is wel degelijk tweerichtingsverkeer. Enerzijds moet de autochtone bevolking respect hebben en open staan voor minderheidsgroepen. Anderzijds moeten ook de mensen uit een etnisch-culturele minderheid zich aanpassen aan de maatschappij en de homogene norm. Men dient inspanningen te doen om de taal te leren, het staatsstelsel te begrijpen, contacten en vrienden te maken onder de autochtone bevolking, enz.

Zowel uit theorie als praktijkervaring blijkt dat sport door zijn informeel karakter een belangrijk hulpmiddel kan zijn voor het integreren van allochtonen. Er zijn echter enkele barrières voor migrantenjongeren om aan sport te doen. Vooreerst heeft men door de religieuze en culturele achtergrond vaak weinig ervaring met georganiseerde sportbeoefening. Een andere drempel kan zijn dat er sportgelegenheden ontbreken in wijken waar veel migranten wonen. Daarnaast kan ook de beheersing van de taal, het gebrek aan informatie en de vrees voor discriminatie een negatief effect hebben.

Erg belangrijk is dat de ouders van allochtone kinderen goed geïnformeerd en gesensibiliseerd worden. De ouders oefenen namelijk een zeer belangrijke invloed uit op de mate van sportparticipatie van hun kinderen.

Bronnen: - "Sociaal-Cultureel model" website GRIP vzw: www.gripvzw.be/
- P. De Knop et al. 1995 "Sport en integratie: de integratiemogelijkheden van de georganiseerde sport voor migrantenjongeren", Tijdschrift voor lichamelijke opvoeding, 155/1, 5-9

Organisaties

Een heleboel organisaties zijn reeds actief met het promoten van integratie in de maatschappij. Hieronder worden de meest belangrijke opgelijst.

Algemeen

Vlaams Minderheden Centrum vzw

<http://www.vmc.be/>

Fédération des Centres Régionaux pour l'Intégration des personnes étrangères ou d'origine étrangère

<http://www.fecri.be/>

Inburgeringsbeleid Vlaanderen

<http://binnenland.vlaanderen.be/inburgering/>

Europese website over integratie

<http://ec.europa.eu/ewsi/en/index.cfm>

Portaal van het federale personeel over gelijke kansen en diversiteit

www.voordiversiteit.be/

Kennisknooppunt interculturaliseren van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

<http://www.culturelediversiteit.be/>

Steunpunt gelijke kansenbeleid

<http://www.steunpuntgelijkekansen.be/>

Integratie centra:

In elke provincie is een integratie centrum gelegen die zich onder andere bezig houden met het uitwerken van projecten die diversiteit en integratie promoten bij organisaties. Bij de meeste centra kan vanuit de sportclub/sportfederatie hulp gevraagd worden bij het verbeteren van de integratie van allochtonen.

Provinciaal integratiecentrum West-Vlaanderen

<http://www.desom.be>

Provinciaal integratiecentrum Limburg (PRIC)

www.limburg.be/pric

Provinciaal integratiecentrum Prisma (Antwerpen)

<http://www.prismavzw.be>

Provinciaal integratiecentrum Vlaams-Brabant (PRIC)

www.vlaamsbrabant.be/pric

Oost-Vlaams Diversiteitcentrum ODICe

<http://www.odice.be/>

De Acht (Antwerpen)

<http://www.de8.be>

Regionaal integratiecentrum Foyer (Brussels hoofdstedelijk gewest)

<http://www.foyer.be>

Intercultureel Netwerk Gent

<http://www.ingent.be/>

Integratie via sport

International sport and culture association

<http://www.isca-web.org/>

Integration durch sport (Der Deutsche Olympische Sportbund)

<http://www.integration-durch-sport.de/>

Good practices

Open Stadium

Het Open Stadion Fonds werd opgericht in de schoot van de Koning Boudewijnstichting op initiatief van de federale Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie. Het Open Stadion Fonds is een coach voor voetbalclubs en hun partners die innoverende sociale projecten met maatschappelijke meerwaarde uitwerken.

<http://www.openstadion.be/>

Project "Balvoordeel"

Via dit project, ondersteund door de Koning Boudewijnstichting, krijgen jongeren een initiatie zaalvoetbal door een multiculturele zaalvoetbalploeg. Sport wordt zo in dit project onder andere gelinkt aan integratie.

Meer informatie staat op de site van de Koning Boudewijnstichting.

Football Unites, Racism Divides

Deze organisatie gelooft dat voetbal kan helpen om mensen met verschillende achtergronden bij elkaar te brengen. Het doel van de organisatie is het creëren van een voetbalomgeving vrij van racisme en het vergroten van de participatie van etnische minderheden in het voetbal.

Football Unites
Racism Divides

www.furd.org

WK Amsterdam

De missie van het WK Amsterdam spreekt boekdelen "Kleurrijk Nederland samenbrengen vanuit gemeenschappelijke passies". Op dit voetbaltoernooi komt de hele wereld bij elkaar. Deelnemers woonachtig in Nederland, die uitkomen voor hun eigen land, strijden om de titel wereldkampioen van Amsterdam.

<http://www.wkamsterdam.nl>

Integration through sport – Stuttgart

Na het congres “integration through sport” in Stuttgart in januari 2007 werden maar liefst 15 good practices van integratie via sport gebundeld in een document. Zo werd bij een bepaalde club worstelen gecombineerd met een taalopleiding voor personen die de officiële taal nog niet onder de knie hadden. De folder zelf staat nog vol met andere mooie voorbeelden en is te vinden op de website van ICES vzw.

Bunt kickt gut

Bunt kickt gut is de interculturele stratenvoetbal-liga in München, Duitsland. In totaal spelen 150 teams, 1500 spelers van 8 tot 21 jaar (zowel mannen als vrouwen) gedurende het hele jaar voetbal. De teams zijn een mix van vluchtelingen jongeren van verschillende etnische achtergrond en lokale bevolking.

<http://www.buntkicktgut.de/>

BuurtSport

BuurtSport is een Vlaamse campagne en valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse Minister van Cultuur, Jeugd en Sport. De lokale overheid behoudt wel de autonomie om BuurtSport te organiseren volgens de aard van de gemeente en volgens de noden en behoeften van de bewoners. BuurtSport erkent de sterkte van de sport voor het samenbrengen van mensen en probeer de drempel zo laag mogelijk te houden zodat iedereen in zijn woon- en leefomgeving spel en sportieve recreatie kan beleven. De doelgroep van de BuurtSport zijn “sportkansarmen”, mensen die door omstandigheden niet aan sport kunnen doen. Onder andere allochtonen horen hierbij, maar ook werklozen, senioren, enz.

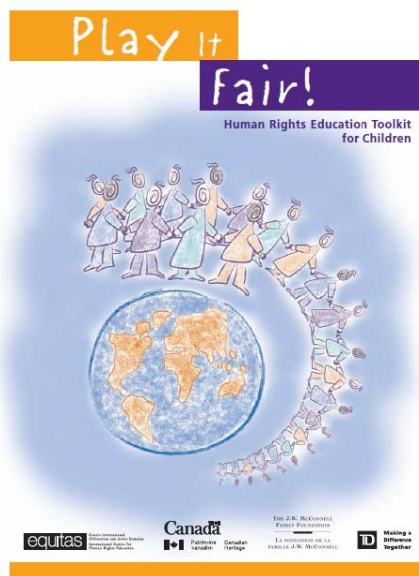
<http://www.buurtsport.be/>

Cities of migration

Cities of migration is een Engelstalige website die good practices van integratiebevorderende projecten over de hele wereld verzamelt. Onder andere projecten op het gebied van onderwijs en werk vind je er terug, maar ook enkele good practices specifiek in de sportsector.

<http://citiesofmigration.ca/>

Spelvormen

Equitas is een Canadese niet-gouvernementele organisatie zonder winstoogmerk die opgericht werd in 1967. Ze zijn wereldwijd leider op vlak van onderwijs in de mensenrechten.

<http://www.equitas.org/>

De organisatie heeft een toolkit ontworpen om kinderen van 6 tot 12 jaar de verschillende mensenrechten aan te leren en te leren respecteren. De prachtig uitgewerkte, Engelstalige toolkit vindt u in bijlage terug.

U bent vrij om te grasbomen door deze toolkit en enkele van de spelletjes te ontdekken. In het eerste deel "Reference" wordt vooral achtergrondinformatie gegeven over de verschillende mensenrechten. Het tweede deel "Activity" is een opsomming van de verschillende spelvormen, gerangschikt volgens de leeftijd van de doelgroep. Via een eenvoudige kleurencode wordt elk spel gekoppeld aan een bepaald thema, voor deze toolkit is vooral "respect for diversity" en "inclusion" relevant.

In de categorie "respect for diversity" leren de kinderen aan de hand van kleine spelletjes dat mensen op vele vlakken verschillend kunnen zijn. Ze leren ook deze verschillen tussen mensen te respecteren. In de categorie "inclusion" leren de kinderen hoe het voelt om uitgesloten te worden uit een groep. De spelletjes zetten aan tot de integratie van kinderen die op een bepaalde manier anders ervaren worden door de meeste kinderen in de groep.

Elke spelfiche bestaat uit de uitleg van het spel zelf en enkele vragen die achteraf gesteld kunnen/moeten worden om de kinderen te laten reflecteren over de thematiek.

Vele spelletjes nemen niet veel tijd en voorbereiding in beslag en kunnen dus gemakkelijk als opwarming gebruikt worden. Er zitten ook spelvormen bij die langer duren en waarmee vlot een hele training gevuld kan worden.

Literatuur

Wanneer u nog meer achtergrondinformatie wil over de thema's racisme en integratie raadt ICES vzw u volgende literatuur aan:

- Vierde ECRI-rapport over België (26 mei 2009)
- Katleen Peleman "De etnisch-culturele diversiteit in voetbalclubs anders bekeken", Momenten, tijdschrift van Demos
- P. De Knop et al. 1995 "Sport en integratie: de integratiemogelijkheden van de georganiseerde sport voor migrantenjongeren", Tijdschrift voor lichamelijke opvoeding, 155/1, 5-9
- J. Vincke, M. Cloes, 2002 "Meer samen, beter toegankelijk – een verkenning van de maatschappelijke kracht van de sport", Kbs
- P. De Knop en A. Elling, 2000 "Samenleving & Sport – gelijkheid van kansen en sport", Kbs
- ENAR - Reageren op racisme in België
- Boek "Sport als integratie – kansen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren" van de Koning Boudewijnstichting.

Slotwoord

Racisme bestrijden is niet enkel de taak van de overheid of van grote organisaties. Ook kleinschalige projecten kunnen reeds een groot effect hebben. Als uw sportclub op één of andere manier te maken krijgt met racisme, twijfel dan niet om iets te ondernemen.

Hopelijk heeft de informatie in deze toolkit u wat wegwijs geholpen in het brede begrip van racisme en integratie.

Voor eventuele vragen of opmerkingen kan u altijd terecht bij ICES vzw.

ICES vzw

Waterkluiskaai 17

B - 9040 Sint-Amandsberg, Gent - Belgium - Europe

Tel.: 0032 (0)9 218 91 27

Fax.: 0032 (0)9 229 31 20

info@ethicsandsport.com / info@ethicsandsport.be